

Stichting voor Bodemkartering
Wageningen
Staring-gebouw
Lawickse Allee 136
Tel. 03370 - 6333

BIBLIOTHÈQUE
STARINGGEBOUW

Rapport nr. 787e

KORTE TOELICHTING OP DE BODEMKAART SCHAAL
1 : 120 000 VAN DE GEMEENTEN STEENBERGEN,
HALSTEREN, BERGEN OP ZOOM EN WOENSRECHT

door J.A. v.d. Hurk

Wageningen, augustus 1968

N.B. Niets uit dit rapport mag zonder toestemming van de
Stichting voor Bodemkartering worden vermenigvuldigd
of in andere publikaties worden overgenomen.

CENTRALE LANDBOUWCATALOGUS

0000 0065 0198

30 SEP 1968

ISN 195201-02

VOORWOORD

In opdracht van het Bureau voor planologisch onderzoek en advies Dr. J.A. Launspach te Arnhem werd een globale bodemkaart, schaal 1 : 120 000 met korte toelichting samengesteld van de gemeenten Steenbergen, Halsteren, Bergen op Zoom en Woensdrecht.

De benodigde gegevens werden verkregen uit:
Bodemkaart van Nederland, schaal 1 : 200 000, blad 8, 1960,
Stichting voor Bodemkartering.

Bodemkaart met toelichting werd samengesteld door J.A.v.d. Hurk, onder leiding van Ir. G.J.W. Westerveld.

DE ADJUNCT-DIRECTEUR,

Ir. R.P.H.P. van der Schans.

Toelichting op de bodemkaart van de gemeenten, Steenberg, Halsteren, Bergen op Zoom en Woensdrecht.

De gemeenten Steenberg, Halsteren, Bergen op Zoom en Woensdrecht liggen in het westen van de provincie Noordbrabant. Dit gebied bestaat uit een hoge noord-zuid lopende zandrug met ten westen en noorden hiervan de lager gelegen zeelei.

Aan de oost- en noordzijde heeft de zandrug een glooiende helling; de westzijde wordt gevormd door een steilrand als gevolg van afslag door de zee in vroeger tijd. Voorts komen in deze hoge zandrug nog enige laag gelegen beekdalen voor.

Het kleigebied in het westen en noorden is vrij vlak gelegen. De in genoemde gemeenten voorkomende gronden bestaan, voor zover het het zeeleigebied betreft, grotendeels uit zavel en lichte kleigronden met geringere oppervlakten zware kleigronden; in het zandgebied zijn het vooral oude bouwlandgronden met geringe oppervlakten podzolgronden, beekdalgronden en stuifzandgronden.

Door periodieke overstroming met zeewater, waarin zand- en kleideeltjes werden meegevoerd, werden de zeeleigronden gevormd. Waar de stroomsnelheid van het zeewater het grootst was, werd het zandige materiaal afgezet waaruit de zavelgronden grotendeels bestaan.

Op plaatsen met een geringere stroomsnelheid van het water, kwamen de kleideeltjes tot bezinking en werden de kleigronden opgebouwd. Na de be-dijking (+ 1 400) vond alleen buitendijks nog afzetting van materiaal plaats.

De zandrug is gevormd in het Pleistoceen toen, na de Rissijstijd, grote hoeveelheden zand door sneeuw en wind werden verplaatst en de oudere afzettingen overdekten. In dit zgn. dekzand heeft bodemvorming plaatsgehad, waardoor o.a. podzolgronden zijn ontstaan. Hierbij is onder invloed van het klimaat in- en uitspoeling opgetreden van o.a. humus en ijzer.

De podzolgronden hebben een donker koffiebruin gekleurde humusinspoelingslaag de zgn. B-horizont. De ingespoelde humus is afkomstig van de erboven liggende A-horizont (bovengrond). Onder de B-horizont wordt de onveranderde zgn. C-horizont aangetroffen.

In de zandgronden van de lager gelegen beekdalen ontbreekt de B-horizont en worden alleen een A en een C-horizont aangetroffen.

Door toedoen van de mens zijn de oude bouwlandgronden ontstaan. Deze hebben als kenmerk een dikke humeuze bovenlaag die grotendeels werd gevormd door langdurige ophoging met plaggemest.

Daar plaatselijk de vegetatie werd vernietigd, konden vooral de drogere gronden opnieuw gaan verstuiven (stuifzandgronden).

In het noorden, op de overgang van de zandgronden naar de kleigronden komt een gebied voor met een sterk wisselende bodemgesteldheid.

In dit enigszins geaccidenteerde gebied is vooral op de laagste plaatsen een laag klei tot afzetting gekomen, terwijl daarentegen op de hoger gelegen zandgronden geen of slechts weinig klei is afgezet.

De hoogteligging van de zeekleigronden varieert van ± 1 tot $2\frac{1}{2}$ m + NAP, terwijl de zandgronden tot ± 15 à $20\text{m} + \text{NAP}$ reiken.

Kleigebied

De kalkrijke zavel- en lichte kleigronden zijn onderverdeeld in fijnzandige lichte zavel en lichte klei ($8-17\frac{1}{2}$ % lutum) (kaarteenheden 1) en in zware zavel en lichte klei ($17\frac{1}{2}-35$ % lutum) (kaarteenheden 2). De hoogste grondwaterstand, voornamelijk voorkomend in de winter, reikt tot ± 40 cm -mv. Aan de voet van de steilrand komt kwel voor; de ondergrond van deze kleigronden is meestal ongerijpt (krietgronden).

De zavel- en lichte kleigronden behoren tot de goede akkerbouwgronden.

De kalkrijke zware kleigronden (> 35 % lutum) (kaarteenheden 3) liggen in dit gebied als kommen in het terrein. Zij zijn daarvoor natter en matig geschikt voor akkerbouw.

De kalkrijke zavel- en kleigronden ($8-35$ % lutum), ondieper dan 80 cm op zand (kaarteenheden 4) behoren tot de zgn. plaatgronden. De zwaarte van de bovenlaag varieert sterk evenals de begindiepte van de zandondergrond. De hoogste grondwaterstanden liggen rond 40 cm -mv. Afhankelijk van o.a. de zwaarte van de bovengrond en de begindiepte van de zandondergrond zijn het goede tot matige gronden voor akkerbouw waarop echter weleens verdroging kan voorkomen.

De kalkarme kleigronden ondieper dan 80 cm op veen (kaarteenheden 5), hebben een klei- (> 25 % lutum) bovenlaag die in dikte varieert van 20 tot 70 cm. Het zijn over het algemeen natte gronden die meer geschikt zijn voor grasland dan voor akkerbouw.

Zandgebied

De podzolgronden (kaarteenheden 6) hebben een ± 25 cm dikke grijszwarte zandbovengrond die rust op een vrij vaste, roodbruine zandlaag (B-horizont). De hoogste grondwaterstand ligt dieper dan 40 cm -mv. Het zijn droogtegevoelige gronden die matig geschikt zijn voor akkerbouw en grasland.

De beekdalgronden (kaarteenheden 7) hebben een bruine tot zwarte humeuze zandbovengrond van 15 à 50 cm, rustend op een licht gekleurde humusarme zandondergrond. Het zijn veelal zeer natte gronden met veel

wateroverlast in regenrijke perioden. Ze zijn overwegend als grasland in gebruik en daarvoor ook het meest geschikt.

De oude bouwlandgronden (kaarteenheden 8) hebben een grijszwarte humeuze zandbovenlaag die in dikte varieert van 40 cm tot meer dan 70 cm. Het grondwater bevindt zich steeds dieper dan 40 cm -mv. Afhankelijk van de dikte van de humeuze bovenlaag en de diepte van het grondwater zijn het matige tot goede gronden voor akkerbouw en grasland.

De stuifzandgronden (kaarteenheden 9) bestaan alleen maar uit licht geelgrijs gekleurd zand. Het zijn droge gronden die voor de landbouw ongeschikt zijn.

De gebroken (klei)gronden (kaarteenheden 10) hebben een wisselende profielopbouw. Het zijn kalkarme gronden met een bovenlaag bestaande uit een mengsel van zeeklei en dekzand, en een op wisselende diepte voorkomende zandondergrond. Ook de hoogte van de grondwaterstand varieert bij deze gronden zeer sterk, hetgeen de geschiktheid voor akkerbouw of grasland zeer wisselend doet zijn.

N.B. lutum= minerale delen kleiner dan 2 μ
(μ = micron= 0,001 mm)

Bron: Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

BIBLIOTHEEK
STARINGOEN

SOCIOGRAFISCHE DOCUMENTATIE VAN DE GEMEENTEN
STEENBERGEN, HALSTEREN, BERGEN OP ZOOM EN WOENSDRECHT

Onderwerp:

Bodemgesteldheid

Nummer

Datum:

Groep:

Blad:

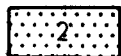
Legenda van de Bodemkaart

Legenda

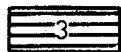
Zeekleigronden

1. Lichte zavelgronden (kalkrijk)

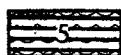
2. Zware zavel- en lichte kleigronden (kalkrijk)

3. Zware kleigronden (kalkrijk)

4. Zavel- en kleigronden binnen 80 cm op zand (kalkrijk)

5. kleigronden binnen 80 cm op veen (kalkarm)

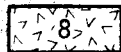
Zandgronden

6. Podzolgronden

7. Beekdalgronden

8. Oude bouwlandgronden

9. Stuifzandgronden

Overgangsgronden en overige onderscheidingen

10. Gebroken kleigronden

Kernen

----- Grens van de Gemeenten

Bron: Stichting voor Bodemkartering, Wageningen

SOCIOGRAFISCHE DOCUMENTATIE VAN DE GEMEENTE
STEENBERGEN, HALSTEREN, BERGEN OP ZOOM EN WOENSDRECHT

Onderwerp:

Bodemgesteldheid

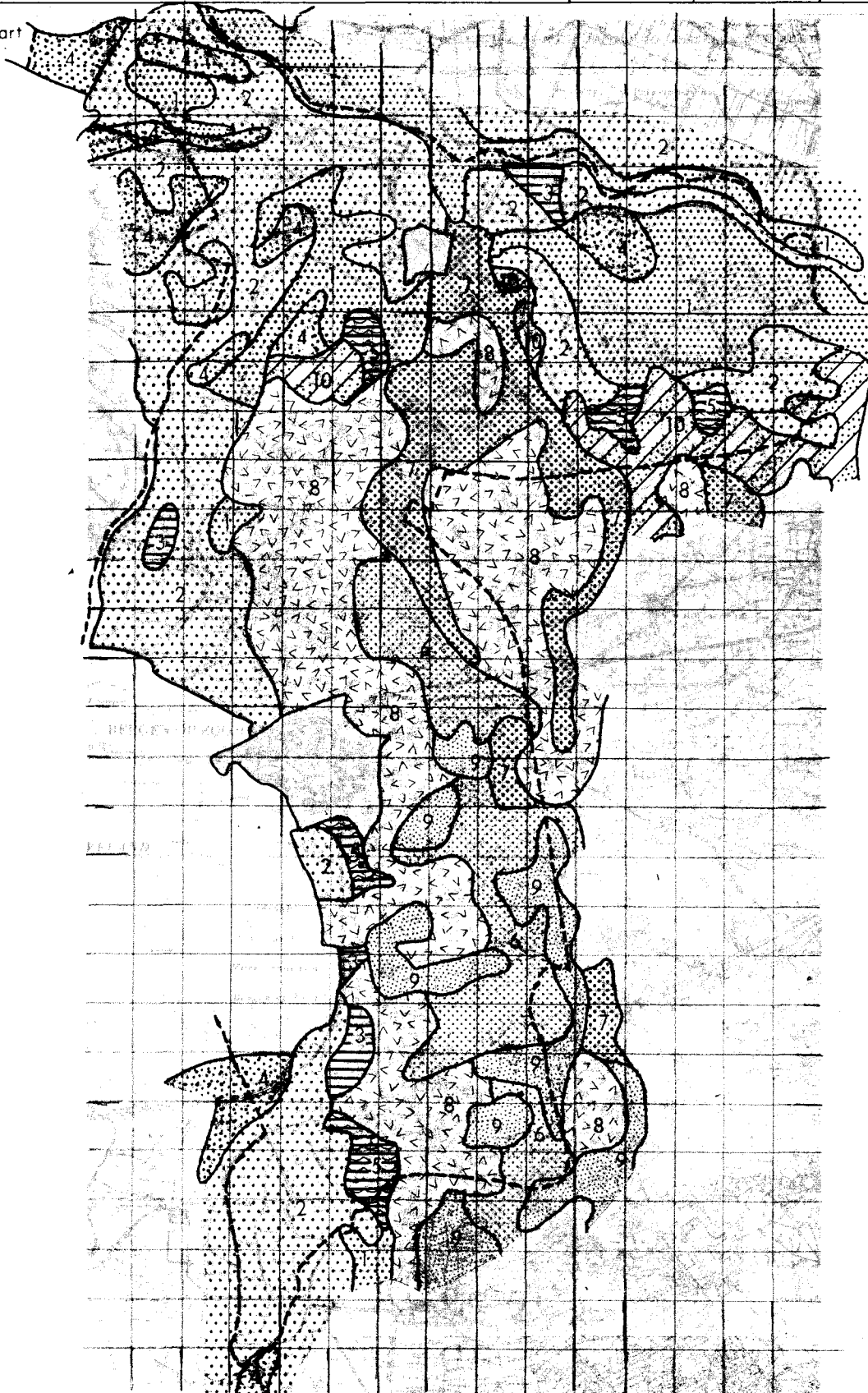
Nummer

Datum:

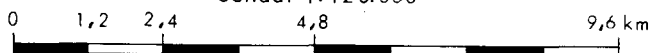
Groep:

Blad:

Bodemkaart

Schaal 1:120.000

Bron: Stichting voor Bodemkartering, Wageningen